

ΤΗΣ ΕΦΗΣ ΦΑΛΙΔΑ

info

Η παρουσίαση του βιβλίου «On The Rock: The Acropolis Interviews» θα γίνει στην Αθήνα στις 12/9 στο Λεξικοπωλείο (Στασινού 13 Παγκράτι), στις 19.30, από την Αλίσον Βιέρρα και τους τεχνίτες Μιχάλη Τζανουλίνο και Περικλή Πραβίτα. Στις

14/9 (20.00) η καλλιτέχνης θα συζητήσει με τήνους μαρμαροτεχνίτες, οι οποίοι θα αναπτύξουν τις εμπειρίες τους, τις γνώσεις τους και τις προοπτικές της εξέλιξης της τέχνης του μαρμάρου στο 2ο Δημοτικό Σχολείο στη Χώρα, στο πλαίσιο των εκδηλώσεων του Φεστιβάλ Τήνου.

Η ιστορία της Ακρόπολης αποκτά μία νέα προσέγγιση: αυτή τη φορά από την προφορικότητα των μαρμαροτεχνιτών. Η αμερικανίδα καλλιτέχνης Αλίσον Βιέρρα, αφού επισκέφθηκε το μνημείο πολλές φορές σε διαφορετικές χρονικές στιγμές, ξεκίνησε να συζητά με τους τεχνίτες, οι οποίοι είχαν έρθει από την Τήνο στην Αθήνα ήδη από τη δεκαετία του 1970 συμμετέχοντας στις εργασίες συντήρησης των μνημείων. Αποτέλεσμα αυτών των 15 «συνεντεύξεων» ήταν η έκδοση «On The Rock: The Acropolis Interviews» που κυκλοφορεί στα αγγλικά και τα ελληνικά από τις εκδόσεις Sobercove. Όπως η ίδια εξηγεί στα «Πρόσωπα», η σκέψη της να προσεγγίσει τους μαρμαροτεχνίτες της Ακρόπολης ξεκίνησε σε μία επίσκεψή της το 2016: «Είμαι Αμερικανίδα, χωρίς εκπαίδευση στη μαρμαροτεχνία. Δεν ήμουν σίγουρη αν θα ήμουν σε θέση να οικοδομήσω ένα “εμείς” ή αν οι συνομιλίες μας θα στόμωναν. Ετσι, συγκινήθηκα όταν εισέπραξα μια αίσθηση κοινότητας από τους τεχνίτες που λάξευαν τα μάρμαρα στην Ακρόπολη κατά τη συνέντευξη το 2016. Αυτό οφειλόταν σε μεγάλο βαθμό στη φίλη μου Πολυάννα Βλατί, η οποία μεσολάβησε καθώς η ίδια ήταν συνάδελφός τους, επίσης εκπαιδευμένη στο να δουλεύει το μάρμαρο. Εκείνη μου έδωσε πρόσβαση στον κόσμο τους. Επίσης, ίσως επειδή τους πλησίασα ως καλλιτέχνης με είδαν ως συνάδελφο κατασκευαστή – που ήθελε να μάθει. Ηθελα να μάθω τι κάνουν, πώς το κάνουν και πώς αισθάνονται γι’ αυτό. Ηθελα να χρησιμοποιήσω τις ιστορίες τους, με τα λόγια τους, όχι τα δικά μου. Δεν είχα τη δομή μιας ακαδημαϊκής ανάλυσης προσπαθώντας να εντάξω μέσα σε αυτή τον λόγο τους. Δεν έγραφα μια επιστημονική ανάλυση. Η ελπίδα μου ήταν να δημιουργήσω μία μαρτυρία από δεκαπέντε πρόσωπα τα οποία προσπαθούν να εκφράσουν την ενσωματωμένη γνώση τους – η οποία δεν είναι εύκολο να περιγραφεί – στον προφορικό τους λόγο. Ορισμένα από αυτά που λένε αλληλοσυμπληρώνονται και μέσα από αυτό προκύπτει μια τεχνική την οποία μοιράζονται από κοινού. Ελπίζω να αντικατοπτρίζεται ο τρόπος συνομιλίας του δασκάλου με τον μαθητευόμενο του κατά την εκμάθηση της παραδοσιακής τεχνικής. Δεν είχα κανένα ενδιαφέρον να δημιουργήσω ένα εγχειρίδιο για τη μαρμαρογλυπτική και για τον Βράχο. Οι συζητήσεις στην Ακρόπολη δεν θα έπρεπε και δεν γίνεται να θεωρηθούν ως τέτοιο είδος.

Γιατί επιλέξατε το συγκεκριμένο μνημείο για να κάνετε ένα νέο καλλιτεχνικό έργο;

Μεταξύ του 2007 και του 2014, πριν πάω «πίσω από τα παρασκήνια», επισκέφθηκα την Ακρόπολη επτά έως δέκα φορές ως τουρίστας. Καθεμία από αυτές τις φορές παρακολουθούσα ολοένα και περισσότερο τους εργάτες παρά το ίδιο το μνημείο. Ο Παρθενώνας έγινε μια σκηνή των δράσεών τους. Κατά τη διάρκεια αυτών των χρόνων έκανα δύο βίντεο και τράβηξα αμέτρητες φωτογραφίες καταγραφής των τεχνιτών που εργάζονταν στον Παρθενώνα. Ετσι η ιδέα υπήρχε ήδη στο μυαλό μου όταν το 2014 η αθηναϊκή γκαλερί The Breeder με σύστησε στον Νικηφόρο Σαμσών, έναν νεαρό τεχνίτη που δούλευε στο μνημείο. Η συνάντηση με τον Νικηφόρο, ο οποίος στη συνέχεια με γνώρισε με την Πολυάννα, ήταν για μένα η κρίσιμη σχέση. Επισκέφθηκα το εργοτάξιο μαζί τους, έβλεπα τις εργασίες τους από κοντά, γύριζα όλα τα εργαστήρια, συνάντησα μερικούς από τους λάξευτές του μαρμάρου... Ημουν ενθουσιασμένη. Όταν επέστρεψα στη Νέα Υόρκη, ήθελα να μάθω όλα όσα μπορούσα για αυτό που μόλις είδα. Διάβασα μερικά επιστημονικά κείμενα σχετικά με την αποκατάσταση, αλλά η διαφορά ανάμεσα σε αυτά που βρήκα στα κείμενα και σε αυτό που μόλις είχα δει από πρώτο χέρι ήταν τεράστια. Η Υπηρεσία Συντήρησης Μνημείων Ακροπόλεως κάνει εκπληκτική δουλειά και το επίπεδο της υποτροφίας και της τεχνικής εμπειρογνώμο-

σύνης στο έργο της Ακρόπολης είναι απaráμιλλη. Όμως, δεν μπορούσα να βρω αυτό που έψαχνα: την υλικότητα, την κοινότητα και την ενσωματωμένη γνώση. Θυμάμαι να καθόμαστε στο μικροσκοπικό υπόστεγο που χρησίμευε ως χώρος διαλείμματος των εργαζομένων, βλέποντας έναν τύπο να τακτοποιεί μεθοδικά τον μαστραπά ανάμεσα στα εργαλεία του, κάνοντας τσιγάρο, κουβεντιάζοντας, πίνοντας τον καφέ του. Και αναρωτήθηκα «Πού θα μάθω γι αυτό»; Ετσι, αποφάσισα να αναλάβω η ίδια αυτήν την έρευνα.

Ποιο στοιχείο σάς συγκίνησε ιδιαίτερα στις αφηγήσεις;

Εκτός από το να μάθω για την τεχνική και τους ανθρώπους που την κατείχαν με συνεπήρε η ιδέα της επαναχειρονομίας (re-gesture). Οι σημερινοί μαρμαροτεχνίτες επαναλαμβάνουν τις ίδιες χειρονομίες που γίνονταν πάνω στην ίδια ύλη, στον ίδιο χώρο, πριν από 2.500 χρόνια. Το σημερινό κομμάτι μαρμάρου εξορύσσεται από την αντίθετη πλαγιά της Πεντέλης. Του ίδιου όρους που έδωσε το αρχικό μάρμαρο της Ακρόπολης. Από την ίδια φλέβα. Υπάρχουν βασανιστικές συνέχειες υλικών και χειρονομιών, αλλά ο τρόπος που λειτουργεί εκεί ο χρόνος είναι λιγότερο απλός. Ηθελα λοιπόν να διερευνήσω πώς οι τεχνίτες βίωναν αυτήν την εμπειρία της συνέχειας μέσα στην αναδίπλωση του χρόνου.

ΕΚΔΟΣΗ Η ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΜΕ ΔΙΚΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΙΑ

Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΔΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΣ ΑΛΙΣΟΝ ΒΙΕΪΡΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕ 15 ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΜΑΡΜΑΡΟΤΕΧΝΙΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΗΝΟ, ΟΙ ΟΠΟΙΟΙ ΣΥΜΜΕΤΕΙΧΑΝ ΣΤΙΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΜΝΗΜΕΙΟΥ, ΓΙΑ ΝΑ ΑΠΟΔΩΣΕΙ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΩΣ ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΑΦΗΓΗΣΗ

“The Acropolis in their own words”

by Efie Falida

Published in Ta Nea (7th September 2019)

American artist Allyson Vieira collected 15 testimonies of marble carvers from Tinos, who participated in the restoration of the monument, to render its history as a great narrative.

The history of the Acropolis takes a new approach: this time through the spoken words of the marble craftsmen. After visiting the monument many times over the years, American artist Allyson Vieira began conversing with the marble craftsmen who had been coming from Tinos to Athens since the seventies to participate in the restoration work on the monument. The outcome of these 15 interviews is the book, *On the Rock: The Acropolis Interviews*, published in English and Greek by Soberscove Press. As Vieira explains in her Prologue, the thought of approaching the Acropolis marble carvers began on a visit in 2016: “I’m an American, with no training in marble carving. I wasn’t sure if I was in a position to construct a “we” or if our conversations would be dull. So I was very touched when I perceived a sense of community from those artisans carving the marble on the Acropolis during the 2016 interview. That was due to a large extent to my friend Polyanna Vlati, who interceded, as she was a colleague of theirs and also trained to work in marble. She gave me access to their world. Also, because I approached them as an artist they saw me as a fellow constructor – who wanted to learn. I wanted to learn what they do, how they do it, and how they feel about doing that. I wanted to use their stories with their words, not mine. I didn’t have the construct of an academic analysis while trying to fit their words into that. I didn’t write a scientific analysis. I hoped to create a testimony from fifteen people who try to express their inherent knowledge – which isn’t easy to describe – in their spoken words. Some of them, let’s say, complement each other, and through that a craft emerges that they share in common. I hope that reflects the way a master converses with an apprentice in the process of learning of a traditional craft. I had no interest in creating a textbook on marble sculpture and on the Rock. The discussions on the Acropolis should not and cannot be considered as that sort of thing.

Why did you choose that specific monument to make a new art work?

Between 2007 and 2014, before I went behind the scenes, I visited the Acropolis seven to ten times as a tourist. Each of those times I [found myself] observing more and more the workers than the monument itself. The Parthenon became a stage for their actions. During those years I made two videos and took countless photographs recording the technicians working on the Parthenon. So the idea was already in my mind when, in 2014, the Athenian gallery, The Breeder, introduced me to Nikiforos Samson, a young carver who was working on the monument. The meeting with Nikiforos, who then introduced me to Pollyanna, was for me the crucial connection. I visited the worksite with them, I watched them working from up close, I made the rounds of all their workshops, I met some of the marble carvers. I was really excited. When I returned to New York, I wanted to learn as much as I could about what I had just seen. I read some scientific articles about the restoration, but the difference between what I found in the texts and what I'd just seen firsthand was enormous. The Acropolis Restoration Service is doing an amazing job and the level of scholarship and technical expertise is unparalleled. But I couldn't find what I was looking for: the materiality, the community and the inherent knowledge. I recall sitting in the tiny shed that the workers used for their breaks, watching some guy methodically set his coffee mug among his tools, smoking a cigarette, chatting, drinking his coffee. And I wondered, "Where can I learn about this?" That's how I decided to undertake the research myself.

What element moved you particularly in the narratives?

Besides learning about the skill and the people who possess it, I was enthralled by the notion of re-gesture. Today's marble craftsmen are repeating the same gestures that were made on the same material, on the same site, 2,500 years ago. Today's piece of marble is quarried from the opposite slope of Mount Penteli, the same mountain that produced the initial marble of the Acropolis – from the same vein. There are excruciating continuities (sequences) of materials and gestures, but the way time works there is less simple. I wanted to explore how the craftsmen were living this experience of continuity through the unfolding of time.